

Sirček, ki izkazuje ljubezen

V Preskarjevem muzeju na Veliki planini so v soboto pripravili Dan trniča, tega znamenitega velikoplaninskega sirčka, ki so ga obiskovalci lahko izdelali tudi sami.

JASNA PALADIN

Velika planina – Kulturno dediščino na Veliki planini ohranjajo tudi z zdaj že tradicionalnim dogodkom, ki je bil tudi letos dobro obiskan, kljub grozečim nevihtnim

oblakom, ki pa obiskovalcev planine niso pregnali.

Pred Preskarjevimi pastirskimi muzejem sredi pastirskega naselja na Veliki planini so lahko prisluhnili mladi Sonji Kropivšek s kmetije Pr' Gabršek iz

Češnjic v Tuhinju, ki je ena redkih, ki še izdeluje trnič.

»Doma imamo siramo, a izdelava trničev je od mene zahtevala povsem nova znanja, po kateri sem se obrnila na zdaj že pokojno Rezko Mali. Gre za poseben sir, ki

je narejen le iz kislega mleka in v celoti izdelan na roke. Tega sem se lotila pred osmiimi leti na pobudo tedanjega Zavoda za turizem, šport in kulturo Kamnik in vse od tedaj rada vodim tudi delavnice, da svoje znanje predajam naprej,« nam je povedala in priznala, da jo to delo zelo veseli.

Kot so lahko izvedeli tudi obiskovalci (med njuni so bili tudi tujci), je trnič narejen iz skute, smetane in soli, nato pa oblikovan v ke-pico (ta naj bi spominjala na ženske prsi, tudi zato, ker so jih pastirji izdelovali v parih in v znak ljubezni podarjali svojim izvoljenkam), skrbno okrašen s posebej za to izdeljanimi paličicami, ki jim rečemo pisave, in posušen na zraku ali dimu, kot so to nekdaj počeli pastirji. Izdelava zahteva kar nekaj občutka za oblikovanje in sprtnosti. Na delavnici je sodeloval tudi Peter Erjavšek, ki je prikazal izdelavo pisav iz lipovega lesa.

Trnič pa ni le pomemben del kulturne dediščine in turistični spominček, ampak je lahko tudi kulinarčna

Peter Erjavšek je prikazal izdelavo pisav iz lipovega lesa.

/ Foto: Jasna Paladin

Delavnico izdelovanja trniča je vodila Sonja Kropivšek s kmetije Pr' Gabršek iz Češnjic v Tuhinju. / Foto: Jasna Paladin

Trnič, značilne le za Veliko, Malo in Gojsko planino, danes izdelujejo le še redki posamezniki. / Foto: Jasna Paladin

posebnost. Sirček potrebuje od dva do tri tedne sušenja na zraku, da dobi svojo končno obliko in tudi naravnost. Uporabljamo ga

namreč kot dodatek jedem tako, da ga nastrgamo in dodamo na rižote, kaše, testenine, juhe, solate in druge jedi.

Kmetujejo po taktu divjih prašičev

Kmetje iz Polhograjev opozarjajo na težave, ki jim jih povzročajo divji prašiči. Kot poudarjajo, kmetovanje poteka pod njihovo taktirko.

MAJA BERTONČEJ

Medvode – Problem divjih prašičev v Polhograjevih ni od včeraj. Lastnikom zemljišč že dlje časa povzročajo veliko škodo in ti pravijo, da stanja, kot je letos, še ni bilo. Opozarjajo, da je populacija divjih prašičev prevelika in da je treba nujno ukrepati – takoj.

Vse je razrito, sanacija bo težka

Pred kratkim so se o možnih rešitvah pogovarjali na sestanku, ki ga je sklicala Kmetijska zadruga Medvode. Udeležili so se ga oškodovani zasebniki iz medvoške in tudi iz sosednji občin, Janez Šušteršič, predsednik Kmetijske zadruge Medvode, direktor zadruge Milan Sobočan in pravnik Marko Mlinar, s strani Lovske družine Medvode ocenjevalec škod Marjan Petač in gospodar Matej Močnik, Andrej Andoljšek, višji koordinator za področje gozdarstva in obnovljivih virov na Kmetijsko gozdarski zbornici

Slovenije, in Jože Benec, direktor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije – Zavoda Ljubljana. Povabljen je bil tudi Lado Bradač, zastopnik Lovske zveze Slovenije, ki pa se sestanka ni udeležil. Problematiko je podrobneje predstavil Franc Tehovnik s Tehovca. Poudaril je, da gre na eni strani za stroške, ki jih imajo zaradi divjih prašičev, na drugi strani pa tudi za čas, saj morajo namesto s kmetijsko mehanizacijo poškodovane površine obdelovati ročno. »Zahtevamo, da se nam pove, kakšni so kratko- in dolgoročni načrti gospodarjenja z divjimi prašiči in jelenjadjo, da se škoda oceni dejansko glede na nezmožnost strojne obdelave, izpad dohodka in problem sanacije. Fotografije prikazujejo povzročeno škodo. Lahko bi jih bilo za cel album. Vse je razrito. Ljudje so garali. Imajo gorsko kmetijsko mehanizacijo in so morali znova obdelovati ročno. Kako se bo saniralo, koliko časa bo trajalo? Saniralo se bo težko, če bodo

obiski divjih prašičev trajali še naprej, tako kot trenutno. Sanacija se je na določenih terenih izvedla jeseni, tudi spomladi. Čez leto so se znova pojavile degradacije na istih travnikih. Kmetovanje v Polhograjevih je očitno pod taktirko divjih prašičev ali določenih lobijev. Problem divjih prašičev se ne pojavlja samo pri nas, temveč po celotni Sloveniji. Prevelika populacija bo slej ali prej povzročala škodo tudi na ravninskih zemljiščih,« je povedal Tehovnik.

Omejitve navzgor za odstrel ni

Da je problem širši, je potrdil Ivan Guzelj s kmetije pri Sv. Barbari v škofjeloški občini in med drugim predlagal, da bi morali kmetje stopiti skupaj in da bi moralo biti sodelovanje med njimi in lovci boljše. S tem so se strinjali tudi drugi prisotni kmetje, ki so poudarili kar nekaj primerov, ko potrebnega sodelovanja ni bilo. »Problem divjih prašičev je res pereč, prijav škod

Travnik na Tehovcu po tem, ko so bili na delu divji prašiči. / Foto: arhiv Vere Tehovnik

je veliko. Trudimo se priti do soglasja z lastniki. Dejstvo je, da na poškodovanih površinah do jeseni ne bo zrastle nič. Tudi naslednje leto bo izpad, tudi če prašičev ne bo več. Problem pa je pri plačilu, saj se s cenami kmetovalci ne strinjajo. Mi pri tem le sledimo zakonodaji,« pravi

Marjan Petač. Matej Močnik je predstavil podatke za zadnjih deset let, ki kažejo, da je bila realizacija odstrela divjih prašičev skoraj vedno nad planom. Lani je bil slednje leto je plan 10, realizacija pa v času sestanka 18. Andoljšek je poudaril, da plan

mora biti uresničen, omejitve navzgor, koliko divjih prašičev se lahko odstrelji, pa ni.

Glavni zaključki sestanka so bili, da se med kmeti in lovci mora vzpostaviti dialog in da razen zmanjšanja stalaža divjih prašičev ne pride v poštev nobena druga rešitev.